

Najwcześniej działalność konspiracyjną podjęli bracia Mirochnowie - Józef ps. „Adam” i Stanisław. Już jesienią 1939 r. skupili w szeregach NOW (Narodowej Organizacji Wojskowej) mnóstwo wspaniałych ludzi, którzy potem przeszli do AK. Niestety aresztowanie, wiosną 1940 r. Mirochnów (zginęli w Oświęcimiu) zahamowało nieco aktywność tej konspiracji. Działalność tego środowiska wyszła daleko poza gminę Wojnicz. Przykładem mogą tu być tacy działacze jak np. Władysław Zagaja „Wrzos”, „Kolec”, Stefan Mizera „Mirski” czy też Władysław Augustyn „Sufczyński”. Od jesieni 1939 r. rozpoczynają działalność inne grupy konspiracyjne, które staną się podstawą ZWZ. W Białolinach Radłowskich już od września 1939 r. na własną rękę rozpoczął organizowanie działalności konspiracyjnej nauczyciel Henryk Chrapusta. W tym samym czasie podobna działalność pojawiła się w Wojniczu i już w 1940 r. działa placówka ZWZ „Weronika”, a jednym z pierwszych dowódców „Weroniki” był nauczyciel wojnickiej szkoły rolniczej Brzozowiecki aresztowany w 1940 r. (zginął w Oświęcimiu). Prawdopodobnie wtedy dowództwo „Weroniki” objął Henryk Chrapusta „Mściwoj” z Białolin Radłowskich. Kiedy „Mściwoj” musiał ukrywać się przed Niemcami władzę w placówce przejął na kilka miesięcy Władysław Wąs „Zrąb” z Ispu, a następnie, aż do końca wojny, Melchior Kozackiewicz „Swen”. Swoje organizacje tworzyli również ludowcy – Ruch Oporu Chłopskiego – Bataliony Chłopskie. Ostatecznie wszystkie wojnickie konspiracyjne struktury znalazły się w AK. Działaczem, który wszedł do władz AK Obwód Brzesko był Kazimierz Nosek „Wikliński” z Ispu. Niektóre rodziny w szczególny sposób zasłużyły się w konspiracyjnej działalności. Do nich zaliczyć możemy: rodzinę Mirochnów, z której 5 osób poniosło śmierć za działalność podziemną, rodzinę Kowalskich (3 osoby aktywnie działały w AK), rodzinę Opiółów i przede wszystkim odważną rodzinę Hajdów, u której „Swen” znalazł na prawie 2 lata schronienie, a 4 jej członków działało w konspiracji. Działalność konspiracyjna była prowadzona w każdej miejscowości gminy Wojnicz, ale szczególnie aktywne oprócz Wojnicza były takie miejscowości jak: Białolin Radłowski, Wielka Wieś, Miłówka, Grabno, Zakrzów i Łopoń. Melchior Kozackiewicz podaje, że w szeregach wojnickiej placówki znalazło się ponad 400 osób (434!), w tym również kobiety w ramach WSK (Wojskowej Służby Kobiet). To potężna, dobrze zorganizowana armia ludzi działająca przecież w bardzo trudnych warunkach konspiracji i z narażeniem życia. Nie sposób wymienić wszystkich, zwłaszcza dzisiaj, po tylu latach, braku dokumentacji i gdy wiele faktów, i nazwisk zatarło się w pamięci, a uczestników tych wydarzeń nie ma już wśród nas! Niektóre daty bądź fakty podawane w różnych publikacjach nie zawsze są ze sobą zgodne. Niestety pamięć ludzka bywa zawodna, ale też konieczność zachowania, ze względu na bezpieczeństwo, ścisłej konspiracji powodowały, że nie wszyscy o wszystkim wiedzieli i nie wszyscy się znali. Stąd czasami różne wersje tych samych wydarzeń.

Ruch oporu w Wojniczu i gminie Wojnicz czeka na opracowanie. Z pewnością pomocne będą publikacje zawarte w „Zeszytach Wojnickich”, jak również wydanie z okazji odsłonięcia tablicy poświęconej wojnickiej konspiracji, wspomnień Melchiora Kozackiewicza „Swena”. Więcej informacji będzie można usłyszeć na konferencji regionalnej, na którą serdecznie zapraszamy. Szczegóły na plakatach.

Krótko o ruchu oporu w Wojniczu i gminie Wojnicz

Wpisany przez a.romańska
sobota, 21 września 2024 08:38

Będziemy wdzięczni za wszelkie informacje i skany zdjęć dotyczące wojnickiej konspiracji z okresu II wojny światowej. Poszukujemy informacji o Władysławie Maładze ps. „Topór” zastępcy „Swena”.

tel. Kontaktowy: 665529444

Zarząd Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Wojnickiej